

Biblioteket: en gratis plats mitt i samhället

Berättelse

I varje svensk kommun finns det minst ett folkbibliotek. Det är ett bibliotek som är öppet för alla, och det är kommunen som ansvarar för det. På biblioteket kan du läsa tidningar och böcker på plats, eller låna med dig böcker hem. Det bästa är kanske att det inte kostar något: att låna böcker på folkbiblioteket är avgiftsfritt, alltså helt gratis för dig som lånar. Det gäller både tryckta böcker av papper och digitala böcker, så kallade e-böcker.

Att biblioteken finns och är gratis är faktiskt bestämt i en lag. Sverige har en bibliotekslag som började gälla den 1 januari 2014. Lagen säger att alla i landet ska ha tillgång till bibliotek. Den lyfter särskilt fram några grupper som biblioteken ska tänka extra på: barn och unga, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har ett annat modersmål än svenska.

Just därför är biblioteket en bra plats för dig som är ny i Sverige. Biblioteken ska bland annat erbjuda böcker på de nationella minoritetsspråken, på andra språk än svenska och på lättläst svenska. Du kan alltså ofta hitta böcker på ditt eget språk, samtidigt som du övar svenska med hjälp av enkla texter.

Ett modernt bibliotek är mycket mer än hyllor med böcker. På många bibliotek finns gratis internet och wifi, datorer att använda och lugna platser där man kan studera. På en del bibliotek ordnas också språkcafé, där man träffas och pratar svenska, eller läxhjälp för barn och unga. Exakt vad som erbjuds varierar dock mellan olika kommuner och bibliotek. På flera bibliotek finns dessutom så kallat meröppet. Det betyder att man kan komma in och låna även när ingen personal är där, ofta med hjälp av sitt lånekort och en kod. Öppettiderna och reglerna för detta ser olika ut på olika ställen.

Många i Sverige använder sina bibliotek. Enligt Sveriges officiella biblioteksstatistik för år 2024 gjordes fler än 49 miljoner fysiska besök på folkbiblioteken, och omkring 53 miljoner böcker och andra saker lånades ut. Ungefär 24 procent av befolkningen lånade något minst en gång under året. Biblioteket är på så sätt en av de platser i samhället där alla, oavsett bakgrund och plånbok, är lika välkomna.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
folkbibliotek	ett bibliotek som är öppet och gratis för alla
ansvara	ha hand om något och se till att det fungerar
avgiftsfri	gratis; något man inte behöver betala för
tryckt	gjord på papper, t.ex. en vanlig bok

ORD	FÖRKLARING
bibliotekslag	den lag som bestämmer hur biblioteken ska fungera
tillgång	att kunna använda eller komma åt något
funktionsnedsättning	när kroppen eller sinnet fungerar på ett sätt som gör vissa saker svårare
nationell minoritet	en folkgrupp som länge har funnits i landet och har särskilda rättigheter
modersmål	det första språk man lär sig som barn
lättläst	skrivet på ett enkelt sätt så att det är lätt att läsa
meröppet	när man kan låna även utan personal, ofta med lånekort och kod
statistik	siffror som visar hur något ser ut, t.ex. hur många som lånar

Läsförståelsefrågor

1. Vem ansvarar för folkbiblioteket?
 1. Staten i Stockholm.
 2. Kommunen där biblioteket finns.
 3. En privat bokaffär.
2. Vad menar texten med att det är “avgiftsfritt” att låna böcker?
 1. Att det är dyrt men man kan dela upp betalningen.
 2. Att man inte behöver betala något för att låna.
 3. Att bara barn får låna gratis.
3. Vad säger bibliotekslagen om vem som ska ha tillgång till bibliotek?
 1. Bara svenska medborgare.
 2. Alla i landet.
 3. Bara de som har ett lånekort sedan tidigare.
4. Varför kan biblioteket vara särskilt bra för någon som är ny i Sverige?
 1. Där finns ofta böcker på andra språk och på lättläst svenska.
 2. Där får man gratis mat varje dag.
 3. Där behöver man aldrig prata med någon.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Bibliotekslagen började gälla år 2014.
 2. Alla bibliotek i Sverige har språkcafé.
 3. Lagen lyfter särskilt fram barn och unga.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Man kan bara låna tryckta böcker, inte e-böcker.
 2. Meröppet betyder att man kan låna även när det inte finns personal på plats.
 3. Biblioteket har samma öppettider i hela Sverige.
7. Texten säger att exakt vad biblioteken erbjuder “varierar mellan olika kommuner”. Förklara med egna ord vad det betyder.
8. Varför kan man säga att biblioteket är en plats där “alla är lika välkomna”? Svara med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Hur fungerar bibliotek i landet du kommer ifrån? Är de gratis, och vem får använda dem?

- Biblioteket erbjuder ofta mer än böcker, till exempel internet, studieplatser och språkcafé. Vad skulle vara mest användbart för dig?
- Varför tror du att Sverige har en lag som säger att alla ska ha tillgång till bibliotek? Vad är bra med det?
- **Skriv (5 meningar):** Beskriv ett besök på ett bibliotek, ett riktigt besök eller ett du tänker dig. Vad skulle du läsa, låna eller göra där?